

категорій контенту, що сприяє реалізації принципу рівності та недискримінації [5].

Аналіз правового регулювання доступу до АД був би неповним без розгляду питань інформаційної безпеки. Сучасні законодавчі тенденції спрямовані на захист від дезінформації, маніпулятивного контенту та глибоких підробок (deepfakes), які становлять загрозу для суспільної безпеки та права громадян на достовірну інформацію.

Отже, сучасні тенденції правового регулювання доступу до АД характеризуються комплексним підходом, який враховує технологічні інновації, баланс між свободою інформації та захистом прав, а також соціальні аспекти доступності й безпеки інформації. Подальший розвиток законодавства у цій сфері потребує гнучких механізмів, здатних адаптуватися до швидких технологічних змін, за умови збереження фундаментальних принципів інформаційного права.

Список використаних джерел

1. Боряк Г. Голосуючи «за» чи «проти» доступу до архівів спецслужб (за підсумками останнього десятиліття в Україні). *Архіви України*. 2024. № 3. С. 40–45.
2. Відкрита дискусія «Проблемні питання дотримання авторських та суміжних прав у діяльності державних архівів» / А. О. Алексєєнко, О. Я. Гаранін, Ю. С. Ковтанюк, О. В. Чижова. *Архіви України*. 2018. № 5–6. С. 210–219.
3. Новохатський К. Є. Проект нової редакції архівного закону. *Архіви України*. 2001. № 3. С. 15–25.
4. Боряк Г., Новохатський К. Модерне архівне законодавство України. *Архіви України*. 2024. № 3. С. 4–10.
5. Новохатський К. Є. Шляхи вдосконалення нормативно-правової бази діяльності архівних установ. *Архіви України*. 2000. № 1/3. С. 3–8.
6. Новохатський К. Є. Архівне законодавство України (1991–2001). *Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: міжвід. зб. наук. праць*. Вип. 5: *Архіви – складова інформаційних ресурсів суспільства*. Київ, 2022. С. 67–74.
7. Петерсон Г. М. Міжнародні правові питання архівної справи у цифрову епоху. *Архіви України*. 2024. № 3. С. 51–56.

УДК 930.25:005.6

Країло Олександра Олександрівна

(наук. керівник – доктор філософії Артеменкова О. М.)

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

БЕНЧМАРКІНГ В АРХІВНІЙ СФЕРІ: АНАЛІЗ БРИТАНСЬКОГО ДОСВІДУ

Анотація. У роботі розглянуто досвід використання бенчмаркінгу як інструменту для порівняння архівних установ з метою виявлення шляхів для поліпшення ефективності роботи. Метою дослідження є обґрунтування доцільності впровадження бенчмаркінгу в архівну справу України на основі досвіду Великої Британії.

Ключові слова: бенчмаркінг, архів, архівна справа, цифровізація, управління.

X Всеукраїнська наукова студентська конференція

«Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері» (м. Вінниця, 11 квітня 2025 р.)

Сучасний розвиток архівної справи потребує пристосування до змін в інформаційному середовищі, особливо в умовах глобальної цифровізації. Архівні установи стикаються з вимогою не лише зберігати документи, але й забезпечувати їх ефективне використання шляхом масового оцифрування для покращення доступу до інформації громадськості та дослідників.

Попри активний процес цифровізації, сучасні архівні установи часто мають проблеми неефективної організації простору, застарілих сервісів та недостатньої інтеграції інформаційних технологій у роботу. Це створює бар'єри для користувачів, які прагнуть отримати швидкий та простий доступ до архівних документів. Саме тому виникає необхідність впровадження бенчмаркінгу в архівній сфері як методу аналізу й порівняння ефективності роботи архівів з метою удосконалення їх діяльності.

Бенчмаркінг є інструментом, який широко використовується у бізнесі для підвищення ефективності процесів. Він передбачає аналіз власної діяльності, порівняння з конкурентами та впровадження змін для усунення недоліків [3]. Попри те, що бенчмаркінг не є популярним у сфері архівної справи, він має значний потенціал для модернізації архівів та покращення рівня їх обслуговування.

Одним із найбільш детальних досліджень бенчмаркінгу в області архівної справи є проєкт «Local Authority Archive Benchmarking Exercise 2023», що є важливим кроком у впровадженні цього методу, даючи змогу архівним установам Великої Британії оцінити свої показники та порівняти їх з іншими регіонами [4].

Дослідження охопило такі ключові показники: обсяги архівних фондів, умови їх зберігання, рівень цифровізації, доступність для відвідувачів та фінансові аспекти. Наприклад, середній обсяг архівних фондів у Великій Британії складає 1 050 м³, але регіональні відмінності значні: архіви Сходу зберігають 1 779 м³ документів, тоді як інші регіони мають нижчі показники. Водночас 80 % архівних фондів відповідають стандарту BS 4971, однак у Лондоні цей показник найнижчий – лише 51 %, що свідчить про необхідність удосконалення умов зберігання.

Важливим аспектом дослідження стала доступність архівів для громадськості. У Лондоні архіви відкриті понад 60 годин на тиждень, що є найвищим показником у країні. Середня кількість відвідувань архівів становить 1 026 осіб, однак у Південно-Західному регіоні цей показник сягає 1 554, тоді як у Вельсі він найнижчий – лише 572 відвідування. Така різниця може свідчити про неоднорідність попиту та рівень розвитку архівних сервісів у різних регіонах.

Зокрема, архіви Лондона, Північного Сходу та Сходу активно використовують Twitter для взаємодії, тоді як архівні установи Вельсу та Йоркширу віддають перевагу Facebook. Тобто діяльність архівних установ у соціальних мережах також має вплив на популяризацію архівів та залучення відвідувачів.

У сфері цифрових технологій та оцифрування також спостерігається нерівномірність. Лише 60 % архівних колекцій мають електронні пошукові засоби, тоді як у Вельсі цей показник вищий – 76 %. Більшість архівів використовують спеціалізоване програмне забезпечення для збереження цифрових документів, проте у Південно-Східному регіоні особливо популярною є платформа Preservica. Найви-

щий рівень цифровізації архівів спостерігається у Південно-Західному регіоні та Лондоні.

Фінансовий аспект відіграє важливу роль у забезпеченні ефективної роботи архівів. Архіви в Йоркширі мають найвищі середні доходи та витрати, тоді як установи Південно-Східного регіону мають найнижчі фінансові показники. Це свідчить про різні підходи до фінансування архівів та можливі нерівні умови розвитку між регіонами.

Відповідно отримані результати від дослідження «Local Authority Archive Benchmarking Exercise 2023» є прикладом вдалого застосування бенчмаркінгу для порівняння роботи архівних установ за регіонами Великої Британії для визначення шляхів покращення роботи кожного в певних напрямках. Зокрема, це дослідження гостро демонструє значну різницю у показниках цифровізації, доступності та фінансування архівів у різних регіонах, що підтверджує необхідність подальшого розвитку цих аспектів.

Отже, на основі аналізу досвіду архівних установ Великої Британії можна зробити висновки, що особлива увага повинна бути приділена підвищенню рівня цифровізації, поліпшенню умов зберігання документів, вдосконаленню фінансового управління та покращенню комунікації з громадськістю, зокрема через онлайн-заходи та соціальні мережі. Завдяки бенчмаркінгу архівні установи Великої Британії вже працюють над вирішенням виявлених проблем, впроваджують зміни для підвищення ефективності роботи та забезпечення кращого доступу до документів. Успішна практика використання бенчмаркінгу вказує на доцільність його використання у розвитку архівних установ, зокрема й в Україні. Цей інструмент дасть змогу адаптувати критерії оцінювання відповідно до особливостей функціонування українських архівів. Індивідуальний підхід до формування показників дає змогу враховувати як регіональні відмінності, так і загальнонаціональні пріоритети у сфері архівної справи.

Список використаних джерел

1. Морщенок Т. С. Бенчмаркінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур. *Економіка і суспільство*. 2017. № 9. С. 527–534.
2. Герасимчук Л. М. Паньковська Л. С. Бенчмаркінг на підприємстві в умовах глобалізації. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 3, т. 3. С. 99–103.
3. Benchmarking examples: definition and how they work. *indeed*. 04.03.2025. URL: <https://uk.indeed.com/career-advice/career-development/benchmarking-example> (дата звернення: 01.04.2025).
4. Local Authority Archive Benchmarking Exercise 2023. *The National Archives*. URL: <https://www.nationalarchives.gov.uk/archives-sector/advice-and-guidance/resources-by-archive-type/local-authority-archive-benchmarking-exercise-2023/> (дата звернення: 01.04.2025).

